O PŘIPRAVENOSTI UČEDNÍKŮ

Původ materiálu
Marta Sedláčková
Pořadí v lekci
25

Žalm 46,2 - 3- Bůh je naše útočiště, naše síla, pomoc v soužení vždy velmi osvědčená. Proto se bát nebudeme, byť se převrátila země a základy hor se pohnuly v srdci moří.

Liturgické čtení-L 12,35-40

Klíčové pojmy, dobové a textové souvislosti:

Přes jistotu, že v Ježíši Kristu přišel Mesiáš a s ním i království Boží a začátek nového věku, očekává Nový zákon zjevení tohoto království v moci a začátek „budoucího věku“. V tom budoucím království bude Ježíš se svými učedníky slavit novou večeři (srv. Lk 22,18), jejíž předjímkou je poslední Ježíšova večeře s učedníky. Ohlášení blízkosti Božího království má ale pro Ježíše i první křesťany zcela jiný dosah, než aby se z něho mělo určovat datum konce světa. I když Ježíšovi současníci, první generace křesťanů, zřejmě věřili v bezprostřední blízkost Ježíšova příchodu, důležitost příchodu nebo návratu Ježíše Krista spočívá ve skutečnosti, že se v plnosti zjeví to, čeho je už dosaženo, co je naplněno a dokonáno v čase prvního Kristova příchodu. Proto je také pointa evangelijních podobenství i apoštolských kázání o Kristově příchodu mnohem spíš v nárocích, které klade očekávání na něho, než v líčení způsobu, jakým k příchodu Páně dojde. Ježíš mnohokrát upozorňuje na nemožnost rozpoznat okamžik jeho příchodu a na nezbytnost očekávat ho v bdělosti a modlitbě.

- **buďte připraveni** (dosl. ať jsou vaše bedra přepásána) – odkazuje také k veliké noci vyjití z Egypta (srv. Ex 12,11). **Bdělost**, která je spojena s **vytrvalostí** (srv. hořící lampy v podobenství o deseti družičkách – Mt 25,1nn) a znamená **zodpovědné spravování** svěřených statků (Lk 12,42nn) je postoj přiměřený očekávání posledního času ve víře.

- **nepřítomnost pána** domu v podobenstvích ukazuje k situaci církve, která žije v čase mezi dvěma Kristovými příchody. Lukáš v knize Skutků líčí počátek této doby, kdy není Ježíš viditelně přítomen, je v „nebi“ a působí skrze Ducha svatého v souvislosti se vznikem církve, jejím prvním rozšířením a ideální podobou.

- **v domě, kde čekají na pána** vracejícího se ze svatby, mají bdít podle Lukáše všichni služebníci, nejen vrátný (srv. Mk 13,34). Čekají po dobu tří nočních hlídek (podle židovského rozdělení noci) až do rozednění. Této vytrvalosti se dostane odměny po příchodu pána domu. Hostina, kterou pán uspořádá pro své služebníky a sám se přitom stane jejich služebníkem, je vyvrcholením podobenství a dává věrnému a vytrvalému čekání služebníků smysl. Hostina, kterou čekáme v Božím království s Ježíšem jako hostitelem, vnáší do našeho čekání kromě výzev k bdělosti a věrnosti taky prvek naděje a radosti. Na příchod svého Pána se smíme těšit.

- **Petrova otázka** *říkáš toto podobenství jenom nám nebo všem*? a Ježíšova odpověď na ni nastoluje téma **zodpovědnosti** těch, kteří v době nepřítomnosti Pána spravují jeho církev. Podle Lukášova líčení v knize Skutků byla tato odpovědnost svěřena apoštolům. Pán domu v podobenství ustanovuje nad svým služebnictvem správce, **aby jim včas udílel pokrm** – to je možné chápat jak v doslovném, tak v přeneseném smyslu. Kázání slova a svátostné lámání chleba i péče o chudé patří podle Lukášova konceptu neodlučitelně k životu církve.

- **oheň jsem přišel uvrhnout na zemi…** „ Oheň neznamená jen apokalyptický oheň posledního soudu, nýbrž také prorocké slovo (srv. Jr 5,14), které svému nositeli přináší „křest“ mučednictví (srv. Mk 10,38b). Slova o rozdělení jsou v napětí s blahoslavenstvím tvůrců pokoje (Mt 5,9) a s lukášovskou proklamací Božího pokoje při Ježíšově narození (Lk 2,14). Lukáš je však zachoval, neboť zvěstování Božího království rozděluje (srv. Lk 2,34n), což je … vyjádřeno citátem z Mi 7,6 (L 12,53). Ve Skutcích je tento účinek Slova doložen často. Mezi židy, kteří *„byli rozděleni mezi sebou“* (Sk 28,25a), a mezi pohany: posměch, odkládání rozhodnutí, či víra – to jsou protichůdné odpovědi.“ (P: Pokorný, Vznešený Teofile, Mlýn 1998, s. 95-96).

- výzva k **rozpoznání času** v souvislosti s příklady meteorologických předpovědí nemá vést k odhadům a výpočtům „konce světa“. Jde o to rozpoznat, že tento čas má svěřené úkoly a taky své ohraničení v příchodu Páně – to je také obraz cesty k soudu ve vv. 58-59

Úskalí příběhu:

- není třeba zvlášť mladším dětem převyprávět celý oddíl, v jednotlivých minipodobenstvích by se snadno ztratily.

- očekávání nenadálého Kristova příchodu se v NZ také prolíná **s očekáváním soudu**, který tu má dvojí konec: věrný služebník je *ustanoven nade vším*, co jeho pánovi patří, zlého *vyžene a vykáže mu úděl mezi nevěrnými.* Motiv soudu nad nevěrným správcem není pointou vyprávění, tím hlavním je výzva k věrnosti a odpovědnosti za druhé v čase do příchodu Pána

- **dokud nezaplatíš do posledního haléře** – žalář býval někdy vykládán jako očistec, kde si člověk musí odpykat všechny své viny. Podobenství ale nelíčí v jednotlivých fázích, co bude s těmi špatnými, až přijde Pán, ale jako celek zdůrazňuje naléhavost a omezenost času, který je možné využít k dobrému

Pomůcky:

- obrázky lidí pracujících i v nočních službách (policisté, hasiči, zdravotníci…)

- obrázky večeře Páně, sycení zástupů (např. ze zpěvníku BTS)

- výroční zpráva střediska Diakonie apod.

Motivační uvedení do příběhu:

pro Teofila:

- Teofil může přijít s obvyklou otázkou, že slyšel o druhé příchodu Páně a taky o konci světa a že neví, co si pod tím má představit a jestli se má bát nebo těšit a kdy to přijde.

Lukáš: kdy přijde Pán, nikdo neví – důležitější je, že do té doby máme svěřené úkoly a zodpovědnost jako služebníci v domě, když je pryč hospodář.

pro mladší školní věk:

- měli jste někdy na táboře noční hlídku? Co kdyby si někdo řekl, že se mu hlídat nechce a radši bude spát?

- čekali jste někdy na něco hodně dlouho do noci (na půlnoc o Silvestru, na rodiče, kteří slíbili, že vám něco přivezou…)? Co jste dělali, abyste neusnuli? Měli jste radost, když jste to vydrželi?

pro starší školní věk:

- požádali vás někdy rodiče, abyste pohlídali mladšího sourozence, když budou pryč? Co čekají, že budete dělat, na co dáte pozor (hlídat, aby si neublížil, hrát si s ním, nakrmit ho…) – a co

nechtějí, abyste dělali (nechat ho samotného, bít ho)?

Osnovy pro vyprávění:

a) mladší školní věk:

Pro mladší děti postačí, když se budete soustředit na motiv připravenosti a věrnosti služebníků.

Motivace

I. Služebníci čekají na návrat svého pána

II. Když Pán přijde, pozve je k hostině

III. Než Pán odejde, ustanoví správce

IV. Dobrý správce se stará o své spolusluženíky, špatný zneužije moc, kterou má

V. Návrat pána domu

VI. Čekání na hostinu v Božím království - věrnost Bohu

b) starší školní věk

Motivace

I. služebníci v domě čekají celou noc, až se vrátí jejich Pán

II. když Pán přijde, má z toho radost a pozve je k hostině

III. Petrova otázka

IV. Podobenství o věrnosti služebníků: Než pán odejde, ustanoví správce

IV. Dobrý správce se zodpovědně stará o své spolusluženíky, špatný zneužije svou moc

V. Zodpovědnost – komu bylo mnoho svěřeno, od toho se mnoho očekává

VI. Čekání na hostinu v Božím království – věrnost Bohu

VYPRÁVĚNÍ

I. NESTAREJTE SE!

Ježíš seděl uprostřed obrovského zástupu. Ti lidé se málem ušlapali a umačkali, jak moc toužili být blízko Ježíše. Všichni chtějí slyšet, co Ježíš povídá. Často jim říkal: „Nebojte se o svůj život, že nebudete mít co na sebe a co do žaludku. Nemusíte se starat víc, než je nutné. Hlavně důvěřujte Bohu, spoléhejte na něj. On je blízko vás, on ví, co potřebujete. Jen hledejte jeho království a ničeho se nebojte.”

Lidé se na sebe usmívají – často mají tolik starostí, že je jim z toho smutno a těžko; někdy si je dokonce přidělávají vlastní hloupostí. Ale Ježíš jim přináší radostnou zprávu, že nemusí být už pod svými starostmi jako pod těžkým balvanem. Když o nich řeknou Bohu, ten jejich kámen nebude už tak těžký a neunesitelný. Bůh se o ně stará a oni vědí, že se na to mohou spolehnout.

II. STAREJTE SE – BUĎTE BDĚLÍ !

Tentokrát říká Ježíš ještě něco: „Buďte připraveni a vaše lampy ať hoří. Musíte být bdělí.” Lidé ze zástupu vědí, co je to bdít – matky musí být někdy celé noci vzhůru u svých dětí; vojáci na hlídce nesmí ani na chvíli zamhouřit oči; námořníci na lodi se také často nevyspí, někdo musí přece kormidlovat – a ryby se loví hlavně v noci; někdo ze zástupu si zas vzpomněl na veselé a radostné bdění, to když se někdo známý vrátil z daleké cesty a muselo se to oslavit; jiný byl zas celé noci vzhůru, protože mu se nevracel někdo blízký a on měl o něho strach.

Je velmi těžké udržet oči a ani na chvíli nezdřímnout. Ale někdy je to velmi velmi důležité. Mohlo by se stát, že zamhouříme oči a něco nám právě v tom okamžiku uteče, proklouzne – zaspíme to. Kolikrát se stane, že člověk na něco čeká, třeba na půlnoc o Silvestru nebo na příchod návštěvy, a pak to zaspí. Někdy můžeme na spánek i doplatit, třeba když zaspíme na hlídce a kolem nás proklouzne zloděj a vykrade táborovou spíž. Ale spánek může i ohrozit život, stačí, když řidič auta na zlomek vteřinky zdřímne – a je zle.

Ježíš vypráví dva příběhy o tom, co to znamená očekávat na Boha a počítat s ním ve svém životě, aby člověk nepropásl to podstatné. Vysvětluje to v podobenstvích a obrazech. Vypráví o někom jiném, ale my je posloucháme, jako by to vyprávěl o nás a pro nás.

III. O ČEKAJÍCÍCÍCH SLUŽEBNÍCÍCH

To je, jako když služebníci celou noc čekají, až se jejich pán vrátí z dlouhé svatební oslavy. On pořád nejde, už je po půlnoci, každý už by chtěl zalézt do postele. Ale pak si řeknou: „Ne, ještě vydržíme, musíme přece hned otevřít, až pán zabuší na dveře.” A tak se navzájem povzbuzují: „Nespi, no tak. Uvaříme si kafe, ať neusneme.“ Vědí, co je jejich úkol – otevřít dveře. Tak čekají skoro celou noc a pán pořád nikde. Už se rozednívá, už je skoro světlo, když tu najednou: Buch! Buch! Služebníci spěchají otevřít – a ve dveřích stojí jejich pán. A říká jim: „Jste skvělí, bezvadně jste splnili svůj úkol, mohli jste jít spát, když jsem tak dlouho nešel, ale vy jste věrní a spolehliví. Pojďte, teď si sedněte ke stolu vy.“ A vytáhne velkou krabici s výslužkou, každému naloží plný talíř, ještě otevře láhev dobrého vína a sám své služebníky obsluhuje.

IV. O NETRPĚLIVÉM A NEVĚRNÉM SLUŽEBNÍKU

A pak Ježíš vypráví ještě jeden příběh. O člověku, který má hodně služebníků a velký dům a musí odcestovat. Aby i v jeho nepřítomnosti všechno v jeho domě dobře fungovalo, ustanoví svého zástupce, správce. Ten se má starat, aby každý dostal včas jídlo a bylo ho dost. Pak pán odjede a je dlouhou dobu pryč. A tu se v domě začnou dít věci! Správce si řekne: „Můj pán se nevrací. Kdoví, kdy se vrátí, možná už nikdy.” Přestane na svého pána čekat. Jak se to projeví? V tom, že se přestane starat o ostatní služebníky, dokonce je začne bít, a sám pro sebe a své kumpány pořádá žranice a pitky. Jenže ve chvíli, kdy ho správce nečeká, právě doprostřed jedné takové pitky, se pán domu vrátí. Správci leknutím zaskočí. Rozzlobený pán ho chytí ho za límec a křičí: „Věděl jsi, co po tobě chci, a nedělal jsi to. Kdybys to nevěděl a pokazil něco jen omylem! Ale ty jsi znal mou vůli a dělal sis podle svého. Běž pryč! Už ať jsi venku!”

V. JSME BDĚLÍ?

Lidé v zástupu se usmívají, když slyší o hostině, na které pán obsluhuje služebníky: „To je dobré, to by se nám taky líbilo.“ A trochu se šklebí, když slyší, jak byl potrestán ten ochlasta služebník. „Patří mu to,“ říká někdo. Ale někoho napadne: „Nejsme mu vlastně v něčem podobní? Někdy si říkáme, kolik života nám zbývá; nevíme to. Ale místo toho, abychom si hleděli toho, co nám Hospodin svěřil a co od nás očekává, staráme se hlavně o to, abychom se měli dobře. On nás vede k tomu, abychom se měli rádi a pomáhali si, a my se často místo toto hádáme a nechceme se usmířit, děláme zbytečnosti a podrazy. Říkáme si někdy, Bůh je vysoko, možná je mu jedno, co děláme v jeho domě, co děláme na světě.”

VI. ČEKÁNÍ SE PROTAHUJE

Čekat na něco nebo na někoho, to vypadá lehce. Ale často se to zkomplikuje tím, že se ta událost nebo ten člověk zdrží. Anebo se ani nezdrží, ale my si myslíme, že už to mělo nastat, že už měl přijít. Přecházíme z místa na místo, jsme nervózní, pak naštvaní, koukáme stále na hodinky: „Tak kde je, už tu měl dávno být!" Když to trvá déle, než jsme počítali, tak z místa srazu odejdeme. Přestaneme čekat. Vzdáme to. A třeba je to jenom proto, že jsme si špatně zapamatovali čas srazu.

VII. VĚRNOST BOHU

Ježíš nás upozorňuje – Bůh nám dává úkol, povolává nás. My na něj máme čekat, máme s ním počítat ve svém životě. Obě podobenství názorně vysvětlují, co to znamená bdít a čekat. Čekat na Pána znamená hlavně být mu věrný a každý den co nejsvědomitěji činit, co nám svěřil. Přemýšlet o tom, co nám uložit, a dělat to. A také dát pozor na to, co se mu nelíbí a co je lepší nedělat.

Bůh nám přece dal znát, že nás má rád a že můžeme a máme mít rádi lidi okolo sebe. Bdít znamená na tohle nikdy nezapomenout. Nikdy se nenechat zviklat k tomu, že nám to přece může být jedno, že na nás nezáleží. Záleží na každém z nás, na tom, jestli se k Bohu budeme přiznávat – třeba tím, že se neúčastníme násilí, lži a podvodu.

VIII. BŮH JE BLÍZKO

Někdy můžeme mít pocit, jako by byl Bůh strašně daleko. A že zlo vítězí. Snad to tak někdy i vypadá. Ale jako v těch podobenstvích, i Hospodář celého světa se vrátí a přizná se k těm, kteří mu zůstali věrni a kteří nepřestali bdít, i když jim to dalo strašnou práci a hlava kolikrát spadla. A on pak také ukáže i na ty, kteří také věděli, jaký mají úkol, ale mysleli jen na sebe a své poslání hodili za hlavu. Bůh je blízko. Zlo nebude mít to poslední slovo.

IX. ČEKÁNÍ NA HOSTINU

Jen Bohu důvěřujme. Pán přijde. Je to trošku podobné, jako když zamilovaný kluk čeká na svoji přítelkyni a ona se zdrží. Není mu zatěžko čekat, protože ji miluje.. Stojí a čeká, protože je pro něho důležitá. Opozdila se, ale on ví, že přijde.

Stejně tak jsme my všichni pozváni trpělivě očekávat na Boha a počítat s jeho přítomností, s jeho příchodem. V každém dnu a v každé chvíli mít na mysli, co nám svěřil, co od nás očekává, a podle toho žít. Víme, že nás nezklame. Na konci našeho očekávání pak nebude prázdno a zklamání, ale obrovská Boží hostina.

MODLITBA

Bože, dej nám trpělivost. Se sebou, s ostatními lidmi, se světem. Prosíme tě, dej, ať stejně trpělivě očekáváme na tebe a tvoje úkoly plníme bdělí. Těšíme se na tvoji velkolepou hostinu, kterou pro nás chystáš. Dej, ať se u ní všichni sejdeme všichni. Věříme, že jsi k ní pozval i nás. Amen

Podněty pro rozhovor

- znáte nějaká povolání, ve kterých mívá člověk i noční služby a musí být připraven, když je ho potřeba?

- čekali jste na něco hodně dlouho? Co čekání nejvíc ztěžovalo?

- máte svůj diář, do kterého si zapisujete? Na co se připravujete krátkou dobu a na co hodně dlouho předem?

- víte o z dějin o jednotlivcích, skupinách a hnutích, jejichž výrazným rysem byla příprava na příchod Páně?

- slyšeli jste nebo četli o „konci světa“? dá se podle bible nějak vypočítat nebo odhadnout podle událostí ve světě?

- skauti mají heslo: Buď připraven. K čemu mají být připraveni? A jak mají být připraveni křesťané na příchod Páně?

- nosí farář talár proto, aby bylo vidět, že je něco jiného než normální lidé? rozhoduje farář o všem ve sboru a musí ho všichni poslouchat? Víte, co dělá staršovstvo?

- když se u vás ve sboru slaví večeře Páně, kdo rozdává chleba a víno? Proč ti, kdo vysluhují, přijímají až na konec?

- máte ve sboru křesťanskou službu? co dělá? Víte, co je charita, diakonie, ADRA? Proč církve zakládají takové organizace?

- za co máte vy sami zodpovědnost? jakou mají zodpovědnost vaši rodiče – řidič autobusu – předseda vlády – projektant – kuchařka ve škole – vedení chemické továrny – novinář…

- znáte nějakou písničku o Ježíšově příchodu, o Božím království?

Odkaz na pracovní list

25 O připravenosti učedníků

Odkaz na píseň

Kdo na kolenou klečí, vídá dál

Čisté srdce dávej všem, kdo tě, Bože, chválí

Dej mi, Pane, bdělé srdce

Uč nás na cestě pravé (EZ679)

Pane Bože všemohoucí, buď přítomen svou pomocí

Bojujte, bojujte dál, pohleďte jen, v dálce svítá

Až přijdeš Pane znova (SV10)

Když příjde k soudu drahý Pán (EZ356)

My čekáme, kdy zavítáš, tvůj příchod vyhlížíme

Cílová skupina

Školní

Mladší školní

Katechetické cykly

Pozvání na cestu - Evangelium Lukášovo

Biblický odkaz (kat)

Lukáš 12,35–59